Lausunto 26.4.2022

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Asia: E 45/2022 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi unionin turvallisten yhteyksien ohjelman perustamiseksi vuosiksi 2023-2027 (turvallisten yhteyksien ohjelma)

Euroopan hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskus kiittää liikenne- ja viestintävaliokuntaa lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Erilaisten rajat ylittävien uhkien määrä on lisääntynyt, mikä ilmenee muun muassa hybridivaikuttamisen kasvuna. Ulkopuoliset hybriditoimijat pyrkivät vaikuttamaan eurooppalaisiin yhteiskuntiin erityisesti iskemällä niiden haavoittuvuuksiin, joita syntyy muun muassa eri sektoreiden ja toimintojen välisistä keskinäisriippuvuuksista. Keskinäisriippuvuudet ovat merkittäviä korkean teknologian aloilla ja laajoissa kysymyksissä, joita ei kyetä ratkomaan yksittäisten jäsenvaltioiden tasalla. Avaruus ja avaruusperustaiset suorituskyvyt ovat esimerkki molemmista, mistä syystä avaruussektorin käsittely ja sitä koskevien kyvykkyyksien kehittäminen unionin tasolla on tärkeää.

Euroopan unionissa turvallisuus- ja puolustuspoliittiset intressit tulisi aiempaa tiiviimmin huomioida myös sektoreilla, joissa niihin on kiinnitetty vähemmän huomiota joko siksi että niiden ei ole nähty koskettavan puolustuskysymyksiä tai siksi, että asioiden käsittely on siiloutunut EU:n toimivaltasuhteiden johdosta. Vastaavasti puolustuksen kehittämisessä tulee aiempaa tarkemmin huomioida eri sektoreiden ja teknologioiden liittymäpinnat ja niiden luomat riippuvuudet. Tämä pätee erityisen vahvasti viestintäteknologioiden ja -ratkaisujen kohdalla. Satelliittiviestinnässä tulisikin pyrkiä kohti yhteisiä, yhteismitallisia ja luotettavia ratkaisuja.

Galileo-satelliittinavigaatiojärjestelmän kehittämisen yhteydessä huomioitiin eurooppalaiset puolustukselliset tarpeet, minkä myötä luotiin salattu PRS-signaali turvallisuustoimijoiden tueksi. Nyt satelliittilaajakaistan kehittämisen yhteydessä on mahdollisuus omaksua oppeja Galileon kehityshistoriasta ja integroida puolustukselliset tarpeet sekä kaksikäyttöisyyden logiikka järjestelmään välittömästi kehittämisen alkuvaiheessa (ns. dual-use by design). Tämä tulee huomioida muun muassa standardien laatimisessa ja soveltamisessa.

Ehdotettu turvallisten yhteyksien ohjelma vahvistaisi EU:n kykyä vastata turvallisuusuhkiin yhdennetysti, kuten EU:n turvallisuusunionistrategiassa ja globaalistrategiassa sekä tänä vuonna hyväksytyssä strategisessa kompassissa edellytetään.

Turvattujen tietoliikenneyhteyksien merkitys korostuu erityisesti tilannekuvan luomisessa ja ylläpitämisessä. Monimutkaisten uhkien täyttämässä toimintaympäristössä yhteinen unionin laajuinen tilannekuva tulee kyetä luomaan sekä nopeasti että aiempaa kattavammin. Tilannekuvan piiriin tulee saattaa perinteisten turvallisuustoimijoiden lisäksi myös muita hallinnon toimijoita, joiden päätöksillä on merkitystä turvallisuuspolitiikan kannalta. Näiden toimijoiden määrä on merkittävästi kasvanut, mikä osaltaan puoltaa laajamittaisen satelliittiviestintävalmiuksien luontia jäsenvaltioiden välille ja niiden sisällä, mutta myös unionin alueen ulkopuolella muun muassa operatiivisen toiminnan tukemiseksi.